

FILOSOFIE 19. STOLETÍ

I. ZÁKLADNÍ VLIVY

OSVÍCENSTVÍ

ROZUM JAKO PODSTATA ČLOVĚKA I SVĚTA

I. KANT

TRADIČNÍ METAFYZIKA NENÍ MOŽNÁ

G. W. F. HEGEL

ZÁKONY HISTORICKÉHO VÝVOJE JAKO PODSTATA SVĚTA

FILOSOFIE 19. STOLETÍ

II. ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ

1. FILOSOFIE JAKO PROMĚNA SVĚTA A SPOLEČNOSTI

VĚTŠINOVÝ SMĚR

ROZUM JE PODSTATOU SVĚTA A ČLOVĚKA

SVĚT JE POZNATELNÝ

EXISTUJÍ ZÁKLADNÍ ZÁKONY VÝVOJE

SMYSLEM POZNÁNÍ JE PRAKTICKÉ VYUŽITÍ

POZNÁNÍ PŘINESE POKROK

L. FEUERBACH

A. COMTE A POZITIVISMUS

K. MARX A MARXISMUS

J. BENTHAM A UTILITARISMUS

W. JAMES A PRAGMATISMUS

FILOSOFIE 19. STOLETÍ

II. ZÁKLADNÍ ROZDĚLENÍ

2. IRACIONALISMUS

MENŠINOVÝ OKRAJOVÝ SMĚR

„OBJEVEN“ AŽ FILOSOFIÍ 20. STOLETÍ

ROZUM NENÍ PODSTATOU SVĚTA A ČLOVĚKA

ČLOVĚK JE POD VLIVEM IRACIONÁLNÍCH SIL

KRITIKA BEZBŘEHÉHO OPTIMISMU

S. KIERKEGAARD

VOLUNTARISMUS

PODSTATOU SVĚTA JE VŮLE

A. SCHOPENHAUER

F. NIETZSCHE

LUDWIG FEUERBACH

OBRAT K PRAXI

CÍLEM NENÍ VÝKLAD, ALE PROMĚNA SVĚTA

OBRAT K ČLOVĚKU

NE TEORIE LIDSTVA, ALE PROMĚNA ŽIVOTA KONKRÉTNÍCH LIDÍ

OBRAT OD NÁBOŽENSTVÍ K ANTROPOLOGII

DŮSLEDNÝ ATHEISMUS

PŘEDSTAVA BOHA JE JEN TRANSFORMACE TOUHY ČLOVĚKA PO LEPŠÍM ŽIVOTĚ

ZKOUMÁNÍ NÁBOŽENSTVÍ POVEDE K POZNÁNÍ TOHO, CO LIDÉ CHTĚJÍ NA TOMTO SVĚTĚ

AUGUST COMTE

PROMĚNA SPOLEČENSKÝCH VĚD

VZOREM JSOU METODY A POSTUPY PŘÍRODNÍCH VĚD

„POZITIVNÍ FAKTA“ - MĚŘITELNÉ A KVANTIFIKOVATELNÉ JEVY

HLEDÁNÍ ZÁKONŮ

SMYSL A CÍL POZNÁNÍ

OVLIVŇOVÁNÍ SVĚTA

ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTI

SOCIOLOGIE JAKO VRCHOLNÁ VĚDA

ZÁKON TŘÍ STÁDIÍ

VŠE PROCHÁZÍ STEJNÝM VÝVOJEM

NÁBOŽENSKÉ, METAFYZICKÉ A VĚDECKÉ STÁDIUM

VĚDECKÉ POZNÁNÍ JAKO ZAVRŠENÍ DĚJIN

KARL MARX

DIALEKTICKÝ MATERIALISMUS

ZÁKLADNÍM ZÁKONEM VÝVOJE SVĚTA JE HEGELOVA DIALETIKA - TEZE, ANTITEZE, SYNTÉZA
ZÁKLADEM NENÍ DUCH, ALE NAOPAK HMOTA

EKONOMICKÝ DETERMINISMUS

PODSTATOU SPOLEČENSKÝCH VZTAHŮ JE HMOTNÁ ZÁKLADNA SPOLEČNOSTI - EKONOMIKA
VÝVOJ EKONOMICKÉ ZÁKLADNY URČUJE VŠE OSTATNÍ JAKO NADSTAVBU
SPOLEČNOST JE ROZDĚLENA NA TŘÍDY PODLE EKONOMICKÉ POZICE
MYŠLENÍ JEDINCE (NADSTAVBA) JE URČOVÁNO TŘÍDNÍ PŘÍSLUŠNOSTÍ (POZICE V ZÁKLADNĚ)
ZÁKLADNÍM MEZITŘÍDNÍM VZTAHEM JE VYKOŘISŤOVÁNÍ A TŘÍDNÍ BOJ

TEORIE DĚJIN A POLITICKÉ CÍLE

FÁZE DIALEKTICKÉHO VÝVOJE URČUJE STUPŇOVITÝ VÝVOJ EKONOMICKÉHO SYSTÉMU

PRIMITIVNÍ BEZTŘÍDNÍ SPOLEČNOST

VÝVOJOVÉ FÁZE TŘÍDNÍ SPOLEČNOSTI (OTROKÁŘSKÁ, FEUDÁLNÍ, KAPITALISTICKÁ)

ROZVINUTÁ BEZTŘÍDNÍ SPOLEČNOST

CÍLEM TEORIE JE PŘIBLÍŽENÍ PROLETÁŘSKÉ REVOLUCE

UTILITARISMUS A PRAGMATISMUS

UTILITARISMUS

J. BENTHAM, J. S. MILL

DOSAŽENÍ CO NEJVĚTŠÍHO PROSPĚCHU PRO CO NEJVĚTŠÍ MNOŽSTVÍ LIDÍ

PRAGMATISMUS

W. JAMES

ODMÍTNUTÍ TRADIČNÍ ADEKVAČNÍ TEORIE PRAVDY

(PRAVDIVOST JAKO VZTAH MEZI VÝROKEM A REALITOU)

PRAVDIVOST SE NEPROKAZUJE LOGICKÝMI DŮKAZY, ALE PRAXÍ

PRAVDIVÉ JE TO, CO FUNGUJE A CO JE UŽITEČNÉ

SØREN KIERKEGAARD

OBRAT K ČLOVĚKU

NE VELKOLEPÉ TEORIE LIDSTVA, ALE SITUACE KONKRÉTNÍHO ČLOVĚKA

SEBEREFLEXE JAKO HLAVNÍ FILOSOFICKÁ METODA

ZKOUMÁNÍ LIDSKÉ EXISTENCE, TOHO, JAK EXISTUJE SKUTEČNÝ, KONKRÉTNÍ ČLOVĚK

ODPOR K VELKÝM TEORIÍM CELKU

„SUBJEKTIVITA JE PRAVDA“

PRAVDIVÉ JE TO, CO MĚNÍ KONKRÉTNÍ LIDSKÝ ŽIVOT

OBECNÉ TEORIE TO NEDOKÁŽOU, I KDYŽ NABÍZEJÍ OPTIMISTICKÉ VIZE

NEJISTOTA

VÝSLEDKEM SEBEREFLEXE JE VĚDOMÍ NICOTNOSTI A NEJISTOTA VLASTNÍ EXISTENCÍ

PROŽITEK SVOBODY JAKO NUTNOSTI VOLBY

OBRAT K NÁBOŽENSTVÍ JAKO NADĚJI, ŽE EXISTUJE SMYSL A HODNOTY

KRITIKA SOUDOBÉHO KŘESŤANSTVÍ JAKO DAVOVÉ POVRCHNÍ JISTOTY

ARTHUR SCHOPENHAUER

PESIMISMUS

ŽIVOT JE NAPLNĚN UTRPENÍM

ŽIVOT JE ZBYTEČNÉ SNAŽENÍ O DOSAŽENÍ ZBYTEČNÝCH CÍLŮ

POHRDÁNÍ LIDMI

VŮLE JAKO PODSTATA SVĚTA

SVOBODA JE ILUZE, VŠE JE OVLÁDÁNO VŮLÍ

VŮLE JE ZDROJEM NEKONEČNÉHO ŘETĚZCE PŘÁNÍ

NEKONEČNÝ ŘETĚZEC PŘÁNÍ JE ZDROJEM UTRPENÍ - VLASTNÍHO I CIZÍHO

OSVOBOZENÍ

KRÁTKODOBÉ ŘEŠENÍ

POZVEDNUTÍ NAD ÚČELNOST V PROŽITKU UMĚNÍ

TRVALÉ ŘEŠENÍ

POZNÁNÍ VŮLE JAKO ZDROJE UTRPENÍ

UTLUMENÍ A VYHASNUTÍ VŮLE

FRIEDRICH NIETZSCHE

KOMPLIKOVANOST DÍLA I INTERPRETACÍ

POSTUPNÝ PŘECHOD OD SYSTEMATICKÝCH DĚL K DÍLČÍM NESOUVISLÝM POZNÁMKÁM
SVÉVOLNÉ POZDĚJŠÍ ÚPRAVY

„FILOSOF S KLADIVEM“

KRITIKA SOUDOBÉ KULTURY

NEZDŮVODNĚNÝ SEBEOBDIV

KRITIKA SOUDOBÉ MORÁLKY

TOUHA PO KLIDU A POŘÁDKU NAHRADILA HODNOTY

KRITIKA KŘESŤANSTVÍ

TOUHA PO ZÁSVĚTNÉM NAPLNĚNÍ NENÍ MORÁLNÍ POSTOJ

KRITIKA „OTROCKÉ MORÁLKY“ JAKO OSLAVY PASIVITY

MYŠLENKA SMRTI BOHA

NA RŮZNÝCH MÍSTECH V RŮZNÝCH VERZÍCH

ZDŮRAZNĚNÍ ABSOLUTNÍ NEJISTOTY BEZ PEVNÉHO BODU

FRIEDRICH NIETZSCHE

NADČLOVĚK

VZNEŠENÁ MORÁLKA HRDOSTI, SÍLY A ČESTNÉHO SOUPEŘENÍ BEZ VÝČITEK

INDIVIDUÁLNÍ POKUS O PŘEKONÁNÍ ČLOVĚKA

NEJISTÝ VÝSLEDEK

ZÁKLADEM TVŮRČÍ REALIZACE VLASTNÍ VŮLE

MIMO DOBRO A ZLO